

Ondergrondse kerken leiden bloeiend bestaan

Op 4 oktober 1992 werd de Bijlmer getroffen door een vliegcrash. De herdenkingsdiensten op 11 oktober in de RAI en op 18 oktober in het Bijlmer Sportcentrum waren zo onnederlands, zo vreemd, zo exotisch dat ze de media en via de media andere Nederlanders de ogen openden voor een fenomeen waarvan het bestaan en de omvang eigenlijk niet voor mogelijk werd gehouden: een bloeiend, wijd vertakt ondergronds kerkelijk leven.

JAN DE JONGE*

In *Halverwege de Hemel* vat Jan de Jonge de verschillende religies samen onder de Engelstalige pinkstergemeenten, de Spaanstalige opwekkingsbewegingen en de Aziatische christenen. Hoe onnederlands, vreemd en exotisch die religies dan ook mogen zijn, in een heel praktisch aspect komen ze helemaal overeen met de in dit land meer gebruikelijke godsdiensten: er zijn ruimtes nodig waar de gelovigen op gezette tijden hun geloof collectief kunnen belijden. En die ruimtes, dat is het probleem in de Bijlmer. Het kerkelijk leven speelt zich daar letterlijk ondergronds af, namelijk in de immense parkeergarages onder de flats. Dat heeft niets met de voorkeur van de gelovigen en hun voorgangers te maken, wel met een gebrek aan alternatieven. Zuidoost is dermate jong, dat er nog niets leeg staat, zoals in andere stadsdelen of steden. Daar komt bij dat al bij de bouw van de Bijlmer enorm is bezuinigd op het vlak van voorzieningen. Tegelijkertijd bleven de parkeergarages nagenoeg ongebruikt.

MULTIFUNCTIONEEL

Van de nood werd een deugd gemaakt. Helaas -niet alle zegen komt van boven- lijkt deze oplossing geen lang leven beschoren. Het gemeentebestuur heeft de dienst Parkeerbeheer opdracht gegeven de parkeergarages om te bouwen tot bedrijfsverzamelgebouwen. De

huurprijs van honderdvijftig gulden per vierkante meter per jaar is voor kleine, commerciële bedrijven misschien een zegen, voor kerken en andere non-profit organisaties is het een molensteen. Voor het Interkerkelijk Nieuwkomers Steunpunt is dit het zoveelste teken dat politiek en overheid schromelijk te kort schieten in aandacht voor het ruimteprobleem waarmee de kerken van nieuwkomers in de Bijlmer te maken krijgen. Jarenlang heeft de politiek smeekbeden om betaalbare gebouwsruimten afgedaan met een ongeïnteresseerd gemurmel over scheiding tussen kerk en staat. En in de uitbreidingsplannen voor Nieuw Sloten en IJburg komt zelfs geen vierkante meter kerkruimte voor.

Maar er lijkt een kentering op komst. Voorbeeld is de verhuur van twee keer zeshonderd vierkante meter parkeergarage voor de helft van de prijs aan kerken die de hoge huur niet meer konden opbrengen en uitgeplaatst dreigden te worden. Een former gebaar is het laten uitvoeren van een gefinancierd haalbaarheidsonderzoek naar drie kerkverzamelgebouwen. En in elk deelrapport over een bouwsector in de Bijlmer staat tegenwoordig keurig aangegeven waar een religieus centrum is gedacht. Zo komt aan het nieuw te formeren marktplein bij de Amsterdamse Poort het kerkverzamelgebouw 'cluster-1', waarin vijf tot zes kerkgenootschappen hun thuis vinden. Ruimte voor meerdere kerkzalen naast elkaar is er niet, dus komen ze boven elkaar: een drie-etage-kerk. De bij deze projecten betrokken planners en architecten hebben inmiddels al aardig wat gesprekken met ruimtevragers achter de rug. Dat hierbij flinke cultuurschokken werden geregis-

treerd laat zich raden. Het Interkerkelijk Nieuwkomers Steunpunt stemt goedkeurend met deze ontwikkelingen in. Er is aandacht voor elkaar en daar begint integratie mee. Waar wordt gezocht, worden mogelijkheden gevonden. Dat blijkt bijvoorbeeld ook uit de wijze waarop Berea, een stichting met tientallen kerken in Nederland, gebruik maakt van het industrieterrein Arcade in Duivendrecht. Multifunctioneel gebruik is daarbij het trefwoord: gedurende de hele week wordt er ruimte geboden aan een kinderdagverblijf, een boekwinkel, bezoeken mensen taallessen, bidstonden en eredienssten, vinden er repetities van koor- en muziekgroepen plaats en zo nu en dan zelfs een trouwerij. De locatie kenmerkt zich door voldoende betaalbare ruimte, zowel binnen als buiten, die goed bereikbaar is met de metro en op voldoende afstand van de rest van de wereld om klachten over geluidsoverlast te voorkomen.

Voor alle duidelijkheid: migrantenkerken zijn geen verschijnsel dat exclusief is voor de Bijlmer. Landelijke studies wijzen op de aanwezigheid van ongedacht veel migrantenkerken verspreid over het hele land. De aanhang van wereldgodsdiensten neemt in Afrika, Latijns-Amerika en Azië in rap tempo toe. Als deze ontwikkeling zich ook in Nederland voordoet, belooft de twintigste eeuw een kleurrijk multireligieus palet te worden. Een palet waarop elk kleurtje zijn eigen plekje verdient.

*De auteur is directeur van het Interkerkelijk Nieuwkomers Steunpunt

Migrantenkerken steeds meer in trek.